CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r:	**Cyngor**
Dyddiad y Cyfarfod:	**26 Ionawr 2023**
Teitl:	**Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor 2023/24**
Pwrpas yr Adroddiad:	**Argymell cymeradwyo Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor 2023/24 y mae'n rhaid i'r Cyngor ei fabwysiadu erbyn 31 Ionawr 2023**
Er:	**Penderfyniad**
Portffolio Cabinet ac Aelod Cabinet:	**Cyllid a Chaffael** **Y Cynghorydd Gareth Davies**

1. Cyflwyniad

Ar 27 Ionawr 2022 mabwysiadodd y Cyngor Gynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor ar gyfer 2022/23 yn unol â Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013.

Mae rhwymedigaeth statudol i gyflwyno adroddiad i'r Cyngor llawn yn flynyddol hyd yn oed os na fu newid yn y cynllun ers y flwyddyn flaenorol. Mae'r adroddiad yn argymell parhau i weithredu Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24 ar yr un sail â'r cynllun a ddefnyddiwyd yn 2022/23.

Ar 6 Rhagfyr 2022, cyflwynodd Llywodraeth Cymru ddrafft o Reoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Gofynion Rhagnodedig a'r Cynllun Diofyn) (Cymru) (Diwygio) 2023 a chaiff y rhain eu deddfu fel y bo'n briodol yn dilyn y ddadl a drefnwyd yn y Senedd ar 17 Ionawr 2023.

2. Cefndir

Ers dileu Budd-dal Treth y Cyngor ym mis Ebrill 2013, trosglwyddwyd y cyfrifoldeb dros drefnu cymorth Treth y Cyngor i'r rheini sydd ar incwm isel o'r Adran Gwaith a Phensiynau i awdurdodau lleol yn Lloegr ac i'r Llywodraethau datganoledig yn yr Alban a Chymru. Cymeradwyodd Llywodraeth Cymru ddwy set o reoliadau Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor sy'n rhagnodi prif nodweddion y cynllun i'w mabwysiadu gan bob Cyngor yng Nghymru:

Y Cynllun Diofyn
https://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2013/3035/contents/made

Y Cynllun Rhagnodedig
https://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2013/3029/contents/made

Mae'r rheoliadau'n caniatáu i hawlwyr dderbyn gostyngiad o hyd at 100% o'u hatebolrwydd i dalu Treth y Cyngor mewn rhai amgylchiadau, a sicrhau bod pob awdurdod lleol yn darparu cymorth yn gyson i'r rhai sy'n talu Treth y Cyngor yng Nghymru.

Er bod cynllun cenedlaethol yng Nghymru, mae disgresiwn cyfyngedig dan Reoliadau Gofynion Rhagnodedig i Gynghorau ystyried tair elfen ddewisol benodol fel y nodir isod. Os yw'r Cyngor yn penderfynu defnyddio'i ddisgresiwn a chynnig disgresiwn lleol mwy hael, byddai hyn yn cynyddu fwy ar gost Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor.

1. Pensiwn Anabledd Rhyfel, Pensiwn Rhyfel Gwragedd Gweddw a Phensiwn Rhyfel Gwŷr Gweddw

   Ar hyn o bryd, o dan y rheoliadau diystyrir £10 gyntaf y Pensiwn Anabledd Rhyfel, Pensiwn Rhyfel Gwragedd Gweddw a Phensiwn Rhyfel Gwŷr Gweddw wythnosol. Fodd bynnag, mae disgresiwn gan gynghorau i ddiystyru hyd at 100% o'r union swm uwchben y £10 gyntaf. Ers 1 Ebrill 1996, pan oedd Budd-dal Treth y Cyngor yn dal mewn bodolaeth, penderfynodd y Cyngor, fel y gwnaeth y rhan fwyaf o Gynghorau Cymru, y byddai'n diystyru 100% o'r pensiynau rhyfel uwchben y £10 statudol.

   Y llynedd, penderfynodd y Cyngor y byddai'n diystyru'r pensiynau i gyd uwchben y £10 gyntaf at ddibenion cyfrifo. Yn 2022/23 amcangyfrifir y bydd diystyru pensiynau rhyfel ar gyfer Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor yn costio tua £3.7k i'r Cyngor.

2. Cyfnod y taliad estynedig i bobl o oedran gweithio sy'n hawlio

   Mae disgresiwn i gynyddu cyfnod y taliad estynedig safonol o bedair wythnos a roddir i bobl ar ôl iddynt ddychwelyd i'r gwaith, pan fônt wedi bod yn cael budd-dal cymhwysol am o leiaf 26 wythnos.
   Nid oes cyfyngiad ar y cyfnod uchaf y gall cynghorau ystyried ymestyn cyfnod y taliad, ond byddai goblygiadau ariannol i'r Cyngor pe byddid yn mynd y tu hwnt i'r pedair wythnos safonol. Hyd at ganol Tachwedd, dim ond dau daliad estynedig a ddyfarnwyd, yn costio £224.

   Y llynedd, penderfynodd y Cyngor beidio ag ymestyn cyfnod y taliad y tu hwnt i'r pedair wythnos statudol.

3. Ôl-ddyddio hawliadau

   Mae'r rheoliadau cyfredol yn caniatáu ôl-ddyddio hawliadau am uchafswm cyfnod o hyd at dri mis.
   Mae disgresiwn gan gynghorau i gynyddu'r uchafswm cyfnod o dri mis ond byddai ymestyn y cyfnod hwn yn cynyddu cost y cynllun.

   Y llynedd, penderfynodd y Cyngor beidio ag ymestyn y cyfnod ôl-ddyddio y tu hwnt i'r tri mis statudol.

3. Goblygiadau Ariannol

Ar 30 Tachwedd 2022 roedd 5203 yn dderbynyddion yng Nghynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor. Ariennir y rhan fwyaf o gost taliadau Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor gan Lywodraeth Cymru, ond mae gofyniad o hyd ar Gynghorau i ariannu cost y taliadau sy'n fwy na chyfraniad Llywodraeth Cymru.

Trosglwyddwyd cyllid ar gyfer Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor i'r Cymorth Refeniw ym mlwyddyn ariannol 2013/14 a oedd yn cyfateb i £4.733m yng Ngheredigion. O fewn Setliad Terfynol Llywodraeth Leol 2022/23, roedd Asesiad o Wariant Safonol Ceredigion ar gyfer costau Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor yn £5.126m, yn codi i £5.197m ar gyfer Setliad Dros Dro Llywodraeth Leol 2023/24.

Fodd bynnag, o gymharu â'r gyllideb gyfredol ar gyfer 2022/23 sydd ychydig yn llai na £6.3m (yn seiliedig ar amcangyfrif o'r costau), mae mwy na £1.1m o gostau, felly, nad ydynt yn cael eu cydnabod gan Lywodraeth Cymru yn Setliad Cyllid Llywodraeth Leol. Mae hyn ar waetha'r ffaith mai cynllun a reolir yn genedlaethol yw hwn yn bennaf sydd, yn ymarferol, ag ychydig iawn o ardaloedd disgresiwn lleol nad ydynt ar hyn o bryd yn creu costau o unrhyw bwys.

Mae cyllideb Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor yn dod dan gyllideb y gwasanaeth Cyllid a Chaffael ac yn un newidiol a gaiff ei chydnabod yn gorfforaethol yn y broses gyllidebu. Mae hyn yn bennaf am fod perthynas uniongyrchol o un flwyddyn i'r llall rhwng y costau sy'n gysylltiedig â'r cynllun a lefel y cynnydd yn Nhreth y Cyngor a bennir gan Aelodau bob blwyddyn.

	A gwblhawyd Asesiad Effaith Integredig? Os na, nodwch pam	Nid yw'r adroddiad hwn yn cyfeirio at newid Polisi neu Wasanaeth.
Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:	**Crynodeb:**	
	Hirdymor: Amherthnasol	
	Cydweithio: Amherthnasol	
	Cynnwys: Amherthnasol	
	Atal: Amherthnasol	
	Integreiddio: Amherthnasol	

Argymhelliad/Argymhellion: **Argymhellir bod y Cyngor yn:**

1. **Nodi gwneud Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Gofynion Rhagnodedig a'r Cynllun Diofyn) (Cymru) (Diwygio) 2023;**

2. **Mabwysiadu darpariaethau Rheoliadau'r Gofynion Rhagnodedig (2013) fel Cynllun**

Gostyngiadau Treth y Cyngor y Cyngor yn 2023/24, yn amodol ar y disgresiwn lleol y mae'r Cyngor yn gallu ei arfer, fel y nodir isod:

(i) Parhau â'r gostyngiad o 100% uwchben y £10 statudol sy'n cael ei diystyru o safbwynt Pensiynau Anabledd Rhyfel, Pensiwn Rhyfel Gwragedd Gweddw a Phensiwn Rhyfel Gwŷr Gweddw, ar gyfer pensiynwyr a phobl oedran gweithio sy'n hawlio.

(ii) Peidio ag ymestyn y cyfnodau talu estynedig ar gyfer pensiynwyr a phobl o oedran gweithio sy'n hawlio y tu hwnt i'r pedair wythnos safonol a nodir ar hyn o bryd yn y Cynllun Rhagnodedig.

(iii) Peidio ag ymestyn y cyfnod ôl-ddyddio ar gyfer pensiynwyr a phobl o oedran gweithio sy'n hawlio y tu hwnt i'r tri mis safonol a nodir yn y Cynllun Rhagnodedig.

Rheswm dros y penderfyniad:	Er mwyn cydymffurfio â gofyniad Llywodraeth Cymru i fabwysiadu Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor (Rhagnodedig) lleol cyn 31 Ionawr 2023 ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24.
Trosolwg a Chraffu:	Amherthnasol oherwydd bod hwn yn gynllun rhagnodedig statudol sy'n gofyn am gymeradwyaeth lawn y Cyngor.
Fframwaith Polisi:	Amherthnasol
Amcanion Llesiant Corfforaethol:	Hybu'r Economi, Cefnogi Busnesau a Galluogi Cyflogaeth
Goblygiadau Cyllid a Chaffael:	Rhan o broses pennu'r gyllideb. Dim goblygiadau o ran Caffael.
Goblygiadau Cyfreithiol:	Rhaid i'r Cyngor wneud Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor dan y Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig. Er bod y ddeddfwriaeth yn caniatáu cymhwyso cynllun diofyn pan na fydd y Cyngor yn gwneud cynllun, mae dyletswydd statudol ar y Cyngor, er hynny, i fabwysiadu ei gynllun ei hun

	hyd yn oed os yw'n dewis peidio â chymhwyso unrhyw un o'r elfennau dewisol.
Goblygiadau Staffio:	Dim
Goblygiadau Eiddo/Asedau:	Dim
Risg/Risgiau:	Byddai cynnydd mawr yn y llwyth achosion neu gynnydd yn hawliau Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor yn creu pwysau costau ar y Gyllideb.
Pwerau Statudol:	Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013 a Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Gofynion Rhagnodedig a'r Cynllun Diofyn) (Cymru) (Diwygio) 2023
Papurau Cefndir:	Dim
Atodiadau:	Dim

Swyddog Arweiniol Corfforaethol:	Duncan Hall Swyddog Arweiniol Corfforaethol - Cyllid a Chaffael
Swyddog Adrodd:	Ann Ireland, Rheolwr Corfforaethol - Refeniw ac Asesiadau Ariannol
Dyddiad:	3 Ionawr 2023